

Ainevaldkond „Eesti keel ja kirjandus“

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanritekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

Ainevaldkonna kohustuslikud õppeained on eesti keel, kirjandus eesti keelt kõnelevatele õpilastele. Eesti keel teise keelena on kohustuslik nendele õpilastele, kelle emakeel ei ole eesti keel. Eesti keele teise keelena ainekava alusel õpitakse muu õppekeelega klassis või erandjuhul individuaalse õppekava alusel tasemeni, kus õpilane on võimeline õppima täies mahus eesti keele ainekava alusel. Eesti keelt õpitakse 1.–9. klassis, kirjandust 5.–9. klassis. Lisatunnid on eesti keeles II ja III kooliastmes, et tegeleda projektipõhiste tööde, teemade kinnistamise/kordamisega ja rakendada õpilaste oskusi digitaalses maailmas.

Õppeaine	I kooliastmes	II kooliastmes	III kooliastmes
Eesti keel	19	13	7
Kirjandus		4	6

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks. Ainevaldkonna õppeained toetavad õpilase keele- ja kirjanduspädevuse kujunemist, identiteediloomet ning sotsiaalset ja kultuurilist arengut.

1.–4. klassis arendatakse eesti keele õppes kõiki keeleõpetuse osaoskusi, esmajoones suhtlus-, lugemis- ja tekstiloomeskust ning õigekeelsust eri tekstiliikide, sealhulgas ilukirjandustekstide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne ja žanriteadlik käsitlusviis ning kõikide keeleõpetusoskuste mitmekülgne ja tasakaalustatud arendamine.

Eesti keele kui teise keele õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisade põhimõtetest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest. Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas, sh suutlikkus jätkata õpinguid ja siseneda tööturule.

Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitlus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus. Keeleõppe tekstivalikus on eeldatavalt esindatud erinevad autentset ühiskonnas toimimiseks vajalikud tekstitüübid ja -liigid, nii suulised kui ka kirjalikud tekstid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi. Oskust tekste mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega.

Kirjandusõppes soodustatakse õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtte- ja tundemaailma, kujundatakse eetilisi tõekspidamisi ja esteetilisi hoiakuid, vaadeldakse sõnakunsti poeetikat ja kujundikeele olemust ning edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas.

Kirjandustekstide lugemise ja uurimise eesmärk on avardada õpilase kultuurikogemust, rikastada tema keeletunnetust, pakkuda inspiratsiooni ning toetada isiksuslikku arengut. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise (pilt, film, video jm).

1.4. Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi ja läbivaid teemasid. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö kogu õpilase õppeaja vältel, kuid oluline roll on ka teistel tugivõrgustikel, sh kodusel toetusel ja lapsevanema vastutusel. Üldpädevusteni jõutakse eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades. Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja -keskkondi, sh digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse õpilaste isikupära ja andelaadi. Üldpädevuste saavutamist toetab valdkonnaülevalt õppeainete eesmärgipärane lõimimine teistesse valdkondadesse kuuluvate õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine. Sealjuures saab eesti keelt ja kirjandust lõimida kõikide teiste kooliainetega. Läbivad teemad toetavad õpilase suutlikkust oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades rakendada, väärtusnorme, -hoiakuid ja -hinnanguid kujundada ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust. Läbivad teemad kui ühiskonnas tähtsustatud aineteülesed valdkonnad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade vahelise

lõimingu vahendiks, neid on oluline arvestada emakeele ja kirjanduse õppesisu ja õpitulemuste kavandamisel, kooli õppekava koostamisel ja koolikeskkonna kujundamisel. Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus.

1.5. Õppe kavandamine ja korraldamine

Valdkondlikku õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatus rõhuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- 3) toetatakse lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
- 4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
- 5) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- 6) taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostatakse oskusi igapäeva elu ja jätkuõpingutega;
- 8) loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
- 9) kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;
- 10) kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- 11) arendatakse eri liigis ning žanris ilukirjandustekstide avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamise- ja mõistmisoskust, ilukirjandusliku poeetika tundmist;
- 12) tegeldakse tekstilooma ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi.

1.6. Hindamine

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja ennastjuhtiva õppija kujundamiseks.

I kooliastme õppeprotsessi käigus rakendatakse kujundavat hindamist, kus õpilane saab suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. II ja III kooliastmes hinnatakse õpilasi hindeliselt. I-III kooliastmes kaasatakse õpilane hindamisprotsessi nii oma töö hindamisel kui ka kaasõpilaste tagasisidestamisel. Õpilasele on õppeprotsessi alguses teada, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Õpilast suunatakse õppeprotsessi käigus oma õppimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist analüüsima ja reflekteerima.

III kooliastmes hinnatakse ka arutlevat kirjandit, selle ülesehitust, teksti vastavust teemale, asjakohaseid näiteid, võrdlemise, seoste loomise ja järelduste tegemise oskust. III kooliastmes hinnatakse teabetekstidest kindlal eesmärgil kirjutatud ülevaateid ja kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning avaliku suhtluse žanre, nagu näiteks avaldus. Peale selle hinnatakse oskust kirjutada levinumaid meediažanre.

Eesti keele kui teise keele aines hinnatakse saavutatud õpitulemusi, mis põhinevad Euroopa keeleõppe raamdokumendi vastava taseme kirjeldustel. Eesti keele kui teise keele õppes käsitletakse keelevigu õppimise loomuliku osana ning neid parandatakse ja arvestatakse hindamisel vastavalt õppetegevuse eesmärgile.

Hindamine toimub vastavalt Kuuste Kooli õppekava üldosas esitatud hindamise korraldusele.

1.7. Õppekeskkond

Kool koostöös aineõpetajatega korraldab keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpet:

- 1) viisil, kus luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivaldavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu;
- 2) ruumis, kus saab kasutada digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, et arendada info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- 3) ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks inventari ümber paigutada (nt rühmatööd, õppemängud, draamaõppe ülesanded);
- 4) eesti keel teise keelena õppetunnis rühmades, mille soovitatav suurus on kuni 15 õpilast;
- 5) väljaspool kooliruumi, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (nt projekt-, õues- ja reisiõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja -nädalad).

2. Ainekavad

2.1. Eesti keel

2.1.1. Õppeaine kirjeldus

Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamisoskust.

2.1.2. Õpitulemused

ÕPPEAINE: EESTI KEEL I KOOLIASTE 1.-3. KLASS	
ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
1. KLASS Kõnelemine, kuulamine, lugemine 1) eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi; 2) toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi; 3) kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldu lause, jutu sisu; 4) teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid; 5) väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab; 6) jutustab suunavate küsimuste toel kuuldu, nähtust, loetust; 7) koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu, 8) esitab luuletust peast; 9) tunneb häälik-tähest vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema	1. KLASS Kõnelemine, kuulamine, lugemine • Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. • Küsimuste moodustamine, esitamine ja neile vastamine. • Lihtsate tekstide analüüsid ja nende põhjal erinevatel teemadel arutlemine. • Paaris- ja rühmatööd, loovtööd, projektid. • Jutustamine etteantud tekstist, pildiseeriast, kogetust, kuuldu. • Luuletuse pähe õppimine ja esitamine klassikaaslastele või kogu koolile. • Joonistähed ja trükitähed lugema õppimine. • Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. • Silpide lugemine. • Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (kiirus, intonatsioon, ilmeks). • Tekstiliikide eristamine: jutt,

sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt; 10) mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu; 11) vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud; 12) mõtleb jutule alguse või lõpu; 13) on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...); Kirjutamine, õigekeelsus 1) kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse; 2) kirjutab tahvlilt ära; 3) täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga; 4) koostab näidise järgi kutse; 5) eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset; 6) kirjutab omasõnade algusesse <i>k, p, t</i>; 7) kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid; 8) teab, et lause lõpeb punktiga; 9) teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte; 10) kirjutab õigesti oma nime.	muinasjutt, luuletus, mõistus. ● Sõna, lause, lühikese teksti sisu mõistmine. ● Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga. ● Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine ja teosele hinnangu andmine. Kirjutamine ● Kirja eelharjutused. ● Kirjatähtedega (seotud või sidumata kirjas) kirjutama õppimine. ● Õige pliiatsihoid kirjutamisel. ● Vähemalt 5 lihtlauseline ärakiri tahvlilt joonelisse vihikusse. ● Ärakirja vormistus näidise järgi. ● Loovjutu kirjutamine pildiseeria, küsimuste abil, näiteks lugemispäevikusse. Õigekeelsus ● Tähestiku pähe õppimine. ● Häälik, sõna, lause, jutt. ● Hääliku ja tähe võrdlemine. ● Täishäälikud, kaashäälikud, sulghäälikud. ● Täishääliku pikkuse eristamine. ● Kaashäälikute ja sulghäälikute pikkustega tutvumine. ● H, i ja j sõna alguses. ● Suur täht lause alguses (looma ja inimese nimed). ● Lauselõpumärgid (küsimärk, punkt, hüüumärk). ● Sõnade lõpu õigekiri -b, -vad, -d. ● Oma kirjutamisvea parandamine õpetaja abiga.

2. KLASS Kõnelemine, kuulamine, lugemine 1) eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi; 2) kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil; 3) koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil; 4) kasutab kõnes terviklauseid; 5) teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu; 6) väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust; 7) annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; 8) koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu; 9) vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; 10) esitab luuletust peast. 11) loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisviisi, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu; 12) mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu; 13) vastab teemakohastele (ka lihtsamatele) tekstis mitte otsese infoga seotud küsimustele; 14) leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel; 15) tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna; 16) kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi; 17) on lugenud jõukohaseid lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava,	2. KLASS Kõnelemine, kuulamine, lugemine • Õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeosalise juhendi meeldejäätmine. • Õpetaja etteloeatud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine. • Kaaslaste ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa. Sealjuures teise õpilase tunnustamine. • Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud. • Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule. • Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. • Eri meelega luuletuste mõtestatud peast esitamine. • Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine (õige intonatsiooni kasutamine). • Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes. • Õpiku/raamatu sõnastiku, sisukorra kasutamine. • Skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. • Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaiste iseloomustamine. • Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga. • Tekstiliikide eristamine: jutustus,

enam meeldinud episoodi järgi; Kirjutamine, õigekeelsus 1) kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; 2) kirjutab tahvlilt või õpikust ära; 3) täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga; 4) koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate; 5) kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil; 6) eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit; 7) kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse; 8) märgib kirjas õigesti täishäälikuid; 9) teab peast võõrtähtedega tähestikku; 10) alustab lauset suure algustähga ja lõpetab punkti või küsimärgiga; 11) kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes; 12) kirjutab õigesti sõnade lõppu ■ -d (mida teed?), -te (mida teete?), ■ -sse (kellesse? millesse?), ■ -ga (kellega? millega?), -ta (kellela? milleta?); 13) kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena).	luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna. Kirjutamine, õigekeelsus ● Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. ● Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud. ● Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine. ● Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. ● Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. ● Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine. ● Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; ● k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses. ● Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.

3. KLASS Kõnelemine, kuulamine, lugemine 1) kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; 2) väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid; 3) vaatleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi; 4) avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta; 5) annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi; 6) jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu; 7) leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtäheendusega sõnu; 8) esitab luuletust peast; 9) loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; 10) loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; 11) töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel; 12) vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta; 13) eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu; 14) tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja; 15) on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja	3. KLASS Kõnelemine, kuulamine, lugemine ● Hääliku pikkused (rõhk sulghäälikul) ● Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. ● Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). ● Fakti ja fantaasia eristamine. ● Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. ● Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. ● Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. ● Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms. ● Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. ● Mõtete väljendamine terviklausetena. ● Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine. ● Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine. ● Luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine. ● Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.

väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust; 16) teab nimetada mõnda lastekirjanikku. Kirjutamine, õigekiri, tekstiloome 1) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga; 2) kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile või arvutis, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt; 3) valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; 4) märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid; 5) teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses; 6) kirjutab suure algustähega lause alguse, inimeste- ja loomade nimed ning õpitud kohanimed; 7) piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi; 8) kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna); 9) koostab kutse, õnnitluse, teate, e- kirja; 10) kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi	● Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt. ● Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri Kirjutamine, õigekiri, tekstiloome ● Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. ● Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). ● Etteütlemise järgi kirjutamine. Oma kirjavigade parandamine. ● Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik. ● Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. ● Häälikupikkused. ● <i>k, p, t s-i ja h</i> kõrval. <i>i ja j</i> õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). <i>h</i> sõna alguses. ● Sulghäälik sõna alguses (lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes, õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes). ● Suur ja väike algustäht ● Poolitamine, silbitamine ● Liitsõnad ● Sõnaliigid (nimisõna, omadussõna, tegusõna) ● Komaga ja komata sidesõnad ● Lauselõpumärgid (punkt, hüüumärk, küsimärk) ● Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine. ● Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks. ● Loovtöö kirjutamine (vaba jutt, jutt

või kava toel. 11) kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile	pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). ● Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus. ● Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. ● Kirja kirjutamine.
PÕHIMÕISTED: 1. klass: klassireeglid ja kokkulepped, rühmatöö, paaritöö, häälik, täht, hääli, lause, lugemine, jutustamine, jutt, muinasjutt, luuletus, joonistäht, väike ja suur kirjatäht, tähekuju, kuulamine, tekst, küsimus, tähestikuline järjekord, sõnavara. 2. klass: eelnevatele mõistetele lisanduvad monoloog, dialoog, vestlus, hääliku pikkus, mõistus, vanasõna, näidend, kiri, kutse, õnnitlus, märkmed, kirjeldus, raamatukogu, sõnaraamat, infosüsteem. 3. klass: eelnevatele mõistetele lisanduvad (põhjendatud) arvamus, kõne- ja kirjakeel, piltjutt ehk koomiks, e-kiri, teatmeteos, uudis, artikkel, reklaamtekst, väide, vastuväide, allikas, teos, maailma ja Eesti lastekirjandus.	

ÕPPEAINE: EESTI KEEL II KOOLIASTE 4.-6. KLASS	
ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
4. klass Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: 1) valib juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali; 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab järelduse; 3) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; 4) põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti; 5) kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses. Teksti vastuvõtt Õpilane: 1) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest; 2) iseloomustab õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi; 3) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; 4) võrdleb tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte; 5) kuulab ja jälgib vastuvõetavat teksti, valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi; 6) tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe; 7) võrdleb eri allikatest pärit infot, eristab olulist ebaolulisest, fakti arvamusest.	4. klass Suuline ja kirjalik suhtlus ● arvamuse avaldamine ja põhjendamine, järelduste tegemine nii suuliselt kui kirjalikult ● arutlus loetu üle (tervikteos või katkend) ● suhtlemine virtuaalkeskkonnas (raamatublogi pidamine) ● luuletuste ilmikas lugemine ● rühmatööd (arutelud, projektid) ● arvamuse avaldamine rühmatöös ● teksti esitamine klassi ees, ● kaasõpilase eesmärgistatud kuulamine Teksti vastuvõtt ● jutu eesmärgistatud lugemine ● illustratsioonide ja teksti seostamine ● teabe- ja ilukirjandusliku teksti eesmärgistatud lugemine ● mõistekaardi koostamine loetud teksti põhjal ● eri allikatest pärit info võrdlemine ● tekstis fakti ja arvamuse eristamine ● kirjaniku kohta info otsimine ● visuaalselt esitatud info põhjal järelduste tegemine ● piltide põhjal järelduste tegemine ● raamatu sisukorrast vajaliku info leidmine ● loetule/vaadatule hinnangu andmine

Tekstiloomed Õpilane: 1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; 2) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe; 3) jutustab, kirjeldab, võrdleb ja arutleb suuliselt ja kirjalikult; 4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande; 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste; 6) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis.	Tekstiloomed • loo jutustamine erinevast või uuest vaatepunktist • loetud loo (ümber)jutustamine; • loetud loo tegelase iseloomustamine; • loetud teksti põhjal uue loo kirjutamine • loetud raamatust kokkuvõtte tegemine • loetud teksti põhjal teabeteksti kirjutamine • loetu (ümber)jutustamine kavapunkte kasutades; • kuulutuse kirjutamine • ruumi kirjeldamine; • loetud loole lõpu kirjutamine; skeemile toetudes tegelase kohta lühitutvustuse kirjutamine • oma muinasjutu kirjutamine • referaadi kirjutamine • sissejuhatuse, teemaarenduse ja kokkuvõtte kirjutamine • ümberjutustuse kirjutamine • kahekõne kirjutamine • luuletuse kirjutamine • naljapildi joonistamine • lühiloo kirjutamine
Keeleteadlikkus Õpilane: 1) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliikide tüüpjuhte ning põhilisi käänd- ja pöörsõna vorme; 2) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid; 3) järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; 4) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis;	Keeleteadlikkus • tähestik; täis- ja kaashäälikud, võõrsõnatähed, võõrtähed ja -häälikud • teoste pealkirjade õigekiri; suure algustähe ja jutumärkide kasutamine • algustäheõigekiri: isiku- ja kohanimede kirjutamine suure algustähelga • algustäheõigekiri: ametinimetuste ja üldnimetuste väikese tähega kirjutamine • sõnade silbitamine ja poolitamine • lisateabe otsimine sõnaraamatust, ÕS-

5) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.	i kasutamine ● üldkasutatavad lühendid ja nende lugemine; lühendite õigekiri ● helilised ja helitud häälikud; gi- ja kiilite õigekirja harjutamine ● helitud häälikud; g, b, d s-i kõrval kirjutamine; kaashäälikuühendi õigekiri; sõnastikuvorm ● kaashäälikud, kaashäälikuühend, kaashääliku õigekiri ● i ja j-i õigekiri; ● sõnaliigid ● nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine ● omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine ● arvsõna, arvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine ● tegusõna jaatava ja eitav kõne moodustamine ning kasutamine ● tegusõna pööramine ● lause tunnused: terviklik mõte, sõnade õige järjekord ja vorm, alguse suurtäht ● küsi-, väit- ja hüüdlause, nende moodustamine, sobivate lõpumärkide kasutamine ● lauseliigid: liht- ja liitlause; öeldis, öeldise leidmine lauses ● koondlause korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine ● lihtlausete sidumine liitlauseks, sidesõnaga ja sidesõnata liitlause ● otsekõne kirjavahemärgid
5. klass Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: 1) valib juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali; 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab järelduse; 3) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;	5. klass Suuline ja kirjalik suhtlus ● rühmaarutelu keele väljasuremise võimalikest põhjustest ● arutelu teistest keeltest sõnade laenamise ja liitsõnade loomise põhjuste üle ● mõistatuste lahendamine ● kaasõpilase eesmärgistatud kuulamine ● arutlemine teleri vaatamise üle,

4) põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti; 5) kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulisel kui ka kirjalikus suhtluses. Teksti vastuvõtt Õpilane: 1) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest; 2) iseloomustab õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi; 3) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; 4) võrdleb tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte; 5) kuulab ja jälgib vastuvõetavat teksti, valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi; 6) tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe; 7) võrdleb eri allikatest pärit infot, eristab olulist ebaolulisest, fakti arvamusest Tekstiloomed Õpilane: 1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; 2) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhiastet; 3) jutustab, kirjeldab, võrdleb ja arutleb suuliselt ja kirjalikult; 4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande; 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste; 6) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis.	hinnangute andmine • vestluse alustamine ja lõpetamine, tervitamine, tutvustamine; Teksti vastuvõtt • peatüki teemadest kokkuvõtte tegemine • arutluses osalemine • populaarteadusliku teksti lugemine ja mõistmine; • lõigu peamõtte sõnastamine; küsimuste esitamine loetud teksti kohta • info otsimine internetist • teabetekstide lugemine, tekstist sõnaliikide leidmine • loo kirjutamine etteantud küsimuste järgi; • reklaamteksti lugemine Tekstiloomed • tekstide lugemine keele olemusest, tehis- ja salakeeltest; tekstide kohta küsimuste esitamine • kaardilt info otsimine, selle võrdlemine loetud tekstide infoga • liitsõnadega lihtsa sõnamängulise teksti koostamine; • reklaamteksti koostamine • kirjale vastuse kirjutamine, valides sobiva väljenduslaadi, sõnavara ja vormi • lühiettekande koostamine • pildi järgi jutustamine, sobiva sissejuhatuse ja lõpetuse valimine; alusteksti edasiarendamine; jutu kirjutamiseks valmistumine: teema

Keeleteadlikkus Õpilane: 1) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliikide tüüpjuhte ning põhilisi käänd- ja pöörsõna vorme; 2) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid; 3) järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; 4) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis; 5) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.	valimine, materjali kogumine; skeemi, kava ja mõttekaardi kasutamine kirjutamisprotsessis; ● minavormi kasutamine jutustamisel; jutu kavandamine, mustandi ja puhtandi kirjutamine ● ankeedi koostamine docs.google.com vms keskkonnas; enda kohta ankeedi täitmine (e-keskkonnas); ● luuleteksti kirjutamine; ● oma mõtete korrektne sõnastamine Keeleteadlikkus ● sõnavara rikastamise viisidega tutvumine; ● lihtsamate võtete abil tuletiste ja liitsõnade moodustamine, nende tähenduste tundmine; ● sõnade tähenduse otsimine sõnastikest; ● võõrsõna tunnuste, laen- ja võõrsõnade eristamine; võõrsõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja sõnaraamatutest; ● häälikute liigitamine; silbitamise ja poolitamise reeglite kordamine; tähestiku kordamine ● ÕSi märgendite tähenduse tundmaõppimine ● häälikuõigekirja põhireeglite õppimine, õigekirja harjutamine tekstide koostamisel; ● kaashäälikuühendi põhireegli nelja erandi õppimine, õigekirja harjutamine; ● ÕS-i kasutamine õigekirja kontrollimisel; ● h ja võõrsõnade õigekirja harjutamine; ● ki- ja gi-liite õigekirja kordamine;

	● ajalehtede, ajakirjade, ehitiste nimede õigekirja harjutamine; sidekriipsu kasutamine liitkohanimedes; ● kohanimedega teabeteksti lugemine, õigekirja põhjendamine; ● saadete, sarjade, filmide, raamatute jm teoste pealkirjad, nende õigekiri tekstis ● otsekõne õigekirja reeglid, üte lauses ● sisuliselt loogilise ja õigekirjaliselt korrektse teksti koostamine ● sõnaliikide määramine ● käänete, nende küsimuste ja tähenduste õppimine; käändevormide analüüs, käändelõpu ja tunnuse eraldamine tüvest; ● väit-, küsi- ja hüüdlause moodustamine, kirjavahemärgistamine ja kasutamine ● aluse ja öeldise määramine lauses; ● liht- ja liitlause eristamine; ● koondlause korduvate lauseliikmete eristamine ja kirjavahemärgistamine ● liitlause õigekiri: sidesõnade ja komade kasutus
6. klass Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: 1) valib juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali; 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab järelduse; 3) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; 4) põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti; 5) kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses.	6. klass ● eri liiki tekstide lugemine; ● tekstide kohta küsimuste esitamine; ● loetud teksti kohta arvamuse avaldamine ● arutelu õpilaste tulevikuvõimalustest ● kirjakeelne ja kõnekeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng;

Teksti vastuvõtt Õpilane: 1) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest; 2) iseloomustab õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi; 3) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; 4) võrdleb tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte; 5) kuulab ja jälgib vastuvõetavat teksti, valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi; 6) tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe; 7) võrdleb eri allikatest pärit infot, eristab olulist ebaolulisest, fakti arvamusest. Tekstiloom Õpilane: 1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; 2) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe; 3) jutustab, kirjeldab, võrdleb ja arutleb suuliselt ja kirjalikult; 4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande; 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste; 6) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis. Keeleteadlikkus Õpilane: 1) nimetab Eestis kõneldavaid keeli; 2) eristab keelevariante, sh murdeid, toob näiteid nende kasutusest; 3) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliikide tüüpjuhte ning põhilisi käänd- ja pöörsõna vorme;	• kirjakeelsete ja argikeelsete tekstide lugemine ja võrdlemine, • kirjakeele ja argikeele tunnuste väljatoomine; • kirjandi näidistekstide lugemine, tutvumine kirjandi ülesehitusega; • ilukirjandusliku teksti lugemine ja analüüsimine • tekstidest õpitavate keelendite leidmine • eri allikatest saadud info võrdlemine, selle olulisuse hindamine • teabetekstide lugemine; • reklaami keele iseloomustamine; • • kirjandi kirjutamine (mustand, puhtand, tagasiside) paberil ja arvutis; • pildi järgi loovteksti kirjutamine; • kirja kirjutamine; • sõnumi kirjutamine; • alusteksti põhjal kirjutamine; • muistendi kirjutamine; • postkaardi täitmine (tekst, aadress); • uudise kirjutamine; • sõnaliikide tundmine, eri liiki sõnade kasutamine tekstis (EKH); • omadussõna võrdlusastmete moodustamine ja kasutamine • arvude kirjutamine sõnade ja numbritega; • sulghääliku õigekiri sõna keskel

4) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid; 5) järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; 6) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis; 7) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.	● põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine ● omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhireegel; ● kohanimede algustähe ja häälikuühendi õigekiri; ● liht- ja ühendtegasõna leidmine tekstist; ● tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine; ● isikuline ja umbisikuline tegumood; ● pealkirja õigekiri; ● kindla, tingiva, käskiva ja kaudse kõneviisi eristamine ja kasutamine; ● antonüümide ja sünonüümide leidmine ● võõrsõnade õigekiri; ● öeldise määramine lauses, vanasõnas; ● lausete liigitamine liht- ja liitlauseks; ● kooloni ja mõttekriipsu kasutamine koondlause; ● lihtlausest liitlause moodustamine, sidesõnade kasutamine, lihtsama liitlause kirjavahemärgistamine; ● otsekõne kirjavahemärgid, üte lauses
PÕHIMÕISTED: 4. klass: teabetekst; ilukirjanduslik tekst; fakt ja arvamus; ümberjutustus; sissejuhatus; teema arendus; kokkuvõte; referaat; kahekõne; luuletus; tähestik; häälikud; lühendid; öeldis; koondlause; otsekõne 5. klass: populaarteaduslik tekst; lõik; reklaam; tehiskeel; salakeel; kiri; võõrsõna; käänded; alus; öeldis; lihtlause; liitlause 6. klass: kirjakeel; kõnekeel, murre; släng; uudissõnad; kirjand; uudis; muistend	

ÕPPEAINE: EESTI KEEL III KOOLIASTE 7.-9. KLASS	
ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
7. klass Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: 1) valib juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali; 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab järelduse; 3) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; 4) põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti; 5) kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulisel kui ka kirjalikus suhtluses. Teksti vastuvõtt Õpilane: 1) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma noortekirjandusest; 2) iseloomustab õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi; 3) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; 4) võrdleb tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte; 5) kuulab ja jälgib vastuvõetavat teksti, valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi; 6) tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe; 7) võrdleb eri allikatest pärit infot, eristab olulist ebaolulisest, fakti arvamusest.	7. klass Suuline ja kirjalik suhtlus • arvamuse avaldamine ja põhjendamine, järelduste tegemine nii suuliselt kui kirjalikult • arutlus loetu üle (tervikteos või katkend) • suhtlemine virtuaalkeskonnas (raamatublogi pidamine) • luuletuste ilmeka lugemine • rühmatööd (arutelud, projektid) • arvamuse avaldamine rühmatöös • teksti esitamine klassi ees, • kaasõpilase eesmärgistatud kuulamine Teksti vastuvõtt • jutu eesmärgistatud lugemine • illustratsioonide ja teksti seostamine • teabe- ja ilukirjandusliku teksti eesmärgistatud lugemine • mõistekaardi koostamine loetud teksti põhjal • eri allikatest pärit info võrdlemine • tekstis fakti ja arvamuse eristamine • kirjaniku kohta info otsimine • visuaalselt esitatud info põhjal järelduste tegemine • piltide põhjal järelduste tegemine • raamatu sisukorrast vajaliku info leidmine • loetule/vaadatule hinnangu andmine

Tekstiloome Õpilane: 1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; 2) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe; 3) jutustab, kirjeldab, võrdleb ja arutleb suuliselt ja kirjalikult; 4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande; 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste; 6) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis.	Tekstiloome • loo jutustamine erinevast või uuest vaatepunktist • loetud loo (ümber)jutustamine; • loetud loo tegelase iseloomustamine; • loetud teksti põhjal uue loo kirjutamine • loetud raamatust kokkuvõtte tegemine • loetud teksti põhjal teabeteksti kirjutamine • loetu (ümber)jutustamine kavapunkte kasutades; • kuulutuse kirjutamine • ruumi kirjeldamine; • loetud loole lõpu kirjutamine; skeemile toetudes tegelase kohta lühitutvustuse kirjutamine • oma muinasjutu kirjutamine • referaadi kirjutamine • sissejuhatuse, teemaarenduse ja kokkuvõtte kirjutamine • ümberjutustuse kirjutamine • kahekõne kirjutamine • luuletuse kirjutamine • naljapildi joonistamine • lühiloo kirjutamine
Keeleteadlikkus Õpilane: 1) väärtustab eesti keelt ühena soome-ugri ja läänemeresoome keelena, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära; 2) suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner; 3) kordab häälikute liike ja kaashäälikuühendi reeglit; 4) silbitab ja määrab silpide liike; 5) kasutab õigekeelsusallikaid välte ja rõhu määramisel; 6) kirjeldab vältesüsteemi kui eesti keele eripära;	Keeleteadlikkus • tähestik; täis- ja kaashäälikud, võõrsõnatähed, võõrtähed ja -häälikud • teoste pealkirjade õigekiri; suure algustähe ja jutumärkide kasutamine • algustäheõigekiri: isiku- ja kohanimede kirjutamine suure algustähega • algustäheõigekiri: ametinimetuste ja üldnimetuste väikese tähega kirjutamine

7) selgitab tegusõna vormistiku eripära ja kasutusvõimalusi, kasutab käändelisi ja pöördelisi vorme oma funktsionaalselt; 8) selgitab käänetevahelisi seoseid; 9) kasutab õigekeelsusallikaid vormimoodustusel eesmärgipäraselt; 10) teab tekste kirjutades kokku- ja lahkukirjutamise reegleid.	• sõnade silbitamine ja poolitamine • lisateabe otsimine sõnaraamatust, ÕS-i kasutamine • üldkasutatavad lühendid ja nende lugemine; lühendite õigekiri • helilised ja helitud häälikud; gi- ja ki-liite õigekirja harjutamine • helitud häälikud; g, b, d s-i kõrval kirjutamine; kaashäälikuühendi õigekiri; sõnastikuvorm • kaashäälikud, kaashäälikuühend, kaashääliku õigekiri • i ja j-i õigekiri; • sõnaliigid • nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine • omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine • arvsõna, arvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine • tegusõna jaatava ja eitav kõne moodustamine ning kasutamine • tegusõna pööramine • lause tunnused: terviklik mõte, sõnade õige järjekord ja vorm, alguse suurtäht • küsi-, väit- ja hüüdlause, nende moodustamine, sobivate lõpumärkide kasutamine • lauseliigid: liht- ja liitlause; öeldis, öeldise leidmine lauses • koondlause korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine • lihtlausete sidumine liitlauseks, sidesõnaga ja sidesõnata liitlause • otsekõne kirjavahemärgid
8. klass Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: 1) valib juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali;	8. klass Suuline ja kirjalik suhtlus • rühmaarutelu keele väljasuremise võimalikest põhjustest

- 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab järelduse;
- 3) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- 4) põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti;
- 5) kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulisel kui ka kirjalikus suhtluses.

Teksti vastuvõtt

Õpilane:

- 1) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma kirjandusest;
- 2) iseloomustab õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi;
- 3) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- 4) võrdleb tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte;
- 5) kuulab ja jälgib vastuvõetavat teksti, valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi;
- 6) tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe;
- 7) võrdleb eri allikatest pärit infot, eristab olulist ebaolulisest, fakti arvamusest

Tekstiloom

Õpilane:

- 1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet;
- 2) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe;
- 3) jutustab, kirjeldab, võrdleb ja arutleb suuliselt ja kirjalikult;
- 4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;
- 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste;
- 6) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis.

- arutelu teistest keeltest sõnade laenamise ja liitsõnade loomise põhjuste üle
- mõistatuste lahendamine
- kaasõpilase eesmärgistatud kuulamine
- arutlemine telesaadete vaatamise üle, hinnangute andmine
- suhtluskultuuri alused

Teksti vastuvõtt

- peatüki temadest kokkuvõtte tegemine
- arutluses osalemine
- populaarteadusliku teksti lugemine ja mõistmine;
- lõigu peamõtte sõnastamine; küsimuste esitamine loetud teksti kohta
- info otsimine internetist
- teabetekstide lugemine, tekstist sõnaliikide leidmine
- loo kirjutamine etteantud küsimuste järgi;
- reklaamteksti lugemine

Tekstiloom

- tekstide lugemine keele olemusest, tehis- ja salakeeltest; tekstide kohta küsimuste esitamine
- kaardilt info otsimine, selle võrdlemine loetud tekstide infoga
- liitsõnadega lihtsa sõnamängulise teksti koostamine;
- reklaamteksti koostamine
- kirjale vastuse kirjutamine, valides sobiva väljenduslaadi, sõnavara ja vormi
- lühiettekande koostamine
- pildi järgi jutustamine, sobiva sissejuhatuse ja lõpetuse valimine; alusteksti edasiarendamine; jutu kirjutamiseks

Keeleteadlikkus Õpilane: 1) nimetab eesti keele murdeid, toob näiteid murdekeele eripäradest; 2) nimetab oskuskeeli, kasutab oskussõnastikke ja teab erialamärgendi tähendust sõnastikes; 3) kirjeldab algustäheõigekirja reegleid, eristab ametlikku ja mitteametlikku konteksti algustähe valikul; 4) nimetab sõnaliike, leiab need lausest ja toob sõnaliikide näiteid; 5) teab eesti keele lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; 6) leiab õigekirjajuhiseid keeleallikatest; 7) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsidest ja hinnates; 8) kirjeldab lause suhtlusemärki, määrab lauseliikmed; 9) selgitab rind- ja põimlause erinevust, leiab rind- ja põimlause osad, sidendid ning kasutab neid korrektselt ja eesmärgipäraselt; 10) kirjavahemärgistab liht- ja liitlauseid, segaliitlauseid, otsekõnega lauseid, põhjendab sidendi ja märgi valikut; 11) valib konteksti otsekõne, tsitaadi või kaudkõne, märgib need kirjas korrektselt.	valmistumine: teema valimine, materjali kogumine; skeemi, kava ja mõttekaardi kasutamine kirjutamisprotsessis; • minavormi kasutamine jutustamisel; jutu kavandamine, mustandi ja puhtandi kirjutamine • ankeedi koostamine docs.google.com vms keskkonnas; enda kohta ankeedi täitmine (e-keskkonnas); • luuleteksti kirjutamine; • oma mõtete korrektne sõnastamine Keeleteadlikkus • sõnavara rikastamise viisidega tutvumine; • lihtsamate võtete abil tuletiste ja liitsõnade moodustamine, nende tähenduste tundmine; • sõnade tähenduse otsimine sõnastikest; • võõrsõna tunnuste, laen- ja võõrsõnade eristamine; võõrsõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja sõnaraamatutest; • häälikute liigitamine; silbitamise ja poolitamise reeglite kordamine; tähestiku kordamine • häälikuõigekirja põhireeglite õppimine, õigekirja harjutamine tekstide koostamisel; • kaashäälikuühendi põhireegli nelja erandi õppimine, õigekirja harjutamine; • ÕS-i kasutamine õigekirja kontrollimisel; • ki- ja gi-liite õigekirja kordamine; • ajalehtede, ajakirjade, ehitiste nimede õigekirja harjutamine; sidekriipsu kasutamine liitkohanimedes; • kohanimedega teabeteksti lugemine, õigekirja põhjendamine;

	• saadete, sarjade, filmide, raamatute jm teoste pealkirjad, nende õigekiri tekstis • otsekõne õigekirja reeglid, üte lauses • sisuliselt loogilise ja õigekirjaliselt korrektse teksti koostamine • sõnaliikide määramine • väit-, küsi- ja hüüdlause moodustamine, kirjavahemärgistamine ja kasutamine • aluse ja öeldise määramine lauses; • liht- ja liitlause eristamine; • koondlause korduvate lauseliikmete eristamine ja kirjavahemärgistamine • liitlause õigekiri: sidesõnade ja komade kasutus
9. klass Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: 1) käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; 3) võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ning vahendab seda nii suulises kui ka kirjalikus vormis. Teksti vastuvõtt Õpilane: 1) orienteerub tekstimaailmas: tunneb peamisi tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediažanre), nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; 2) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; 3) teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist;	9. klass Suuline ja kirjalik suhtlus • eri liiki tekstide lugemine; • tekstide kohta küsimuste esitamine; • loetud teksti kohta arvamuse avaldamine • arutelu õpilaste tulevikuvõimalustest • kirjakeelne ja kõnekeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng; Teksti vastuvõtt • kirjakeelsete ja argikeelsete tekstide lugemine ja võrdlemine, • kirjakeele ja argikeele tunnuste väljatoomine; • kirjandi näidistekstide lugemine, tutvumine kirjandi ülesehitusega; • ilukirjandusliku teksti lugemine ja analüüsimine • tekstidest õpitavate keelendite leidmine

- 4) suudab teha järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust;
- 5) reageerib tekstidele asjakohaselt nii suulises kui ka kirjalikus vormis: oskab tekste võrrelda, teksti kohta küsimusi esitada, teha sellest kokkuvõtet, teksti tõlgendada ja kommenteerida, esitada vastuväiteid ja oma arvamust;
- 6) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides.

Tekstilooime

Õpilane:

- 1) leiab tekstilooimeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutab nendele sobivas vormis;
- 2) tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ning kohandab neid oma eesmärkidele;
- 3) oskab suuliselt esineda (koostab ning esitab kõne);
- 4) oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: kirjandit; kommentaare ja arvamused; elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi; vormistab tekstid korrektselt;
- 5) seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga ning teiste tekstidega; vahendab kuulnud ja loetud tekste sobiva pikkuse ning täpsusega, viidates allikale;
- 6) põhjendab ning avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- 7) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades.

- eri allikatest saadud info võrdlemine, selle olulisuse hindamine
- teabetekstide lugemine;
- reklaami keele iseloomustamine;

Tekstilooime

- kirjandi kirjutamine (mustand, puhtand, tagasiside) paberil ja arvutis;
- pildi järgi loovteksti kirjutamine;
- kirja kirjutamine;
- sõnumi kirjutamine;
- alusteksti põhjal kirjutamine;
- regilaulu kirjutamine;
- postkaardi täitmine (tekst, aadress);
- uudise kirjutamine;

Keeleteadlikkus Õpilane: 1) väärtustab eesti keelt kui riigikeelt, kirjeldab kirjakeele kujunemist, keelekorralduse ja keelehoolde põhimõtteid, mõistab üldjoontes keeleseaduse olemust; 2) kordab õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; 3) kirjeldab keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis kasutatud keelendite tähendusvarjundeid; 4) kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära; 5) tunneb ja selgitab hinnangu väljendamise keelelisi vahendeid, märkab neid loetud tekstides ja kasutab enda tekstides; 6) kasutab teksti sidususe võtteid enda tekstides.	Keeleteadlikkus • sõnaliikide tundmine, eri liiki sõnade kasutamine tekstis (EKH); • omadussõna võrdlusastmete moodustamine ja kasutamine • arvude kirjutamine sõnade ja numbritega; • sulghääliku õigekiri sõna keskel • põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine • omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhireegel; • kohanimede algustähe ja häälikuühendi õigekiri; • liht- ja ühendtegasõna leidmine tekstist; • tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine; • isikuline ja umbisikuline tegumood; • kindla, tingiva, käskiva ja kaudse kõneviisi eristamine ja kasutamine; • antonüümide ja sünonüümide leidmine • võõrsõnade õigekiri; • öeldise määramine lauses, vanasõnas; • kooloni ja mõttekriipsu kasutamine koondlauses; • lihtlausetest liitlause moodustamine, sidesõnade kasutamine, lihtsama liitlause kirjavahemärgistamine; • otsekõne kirjavahemärgid, üte lauses
PÕHIMÕISTED: 7. klass: teabetekst; ilukirjanduslik tekst; fakt ja arvamus; ümberjutustus; sissejuhatus; teema arendus; kokkuvõte; referaat; kahekõne; luuletus; tähestik; häälikud; lühendid; rind- ja põimlause; otsekõne 8. klass: populaarteaduslik tekst; lõik; reklaam; tehiskeel; salakeel; kiri; võõrsõna; käänded; alus; öeldis; lihtlause; liitlause 9. klass: kirjakeel; kõnekeel, murre; släng; tarbetekstid; uudissõnad; kirjand; uudis; sõnavara; arvustus; metakeel, kriitiline lugemine	

2.2. Kirjandus

2.2.1. Õppeaine kirjeldus

Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamisoskust.

Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti Eesti väärtkirjandust (sh tüvitekste, klassikateoseid), mida käsitletakse ühiselt. II kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka E. Raua „Kalevipoja“ adaptatsioon, E. Bornhöhe „Tasuja“, J. Krossi „Mardileib“, F. R. Kreutzwaldi „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ või muud eesti muinasjutu- või muistendikogumikud. III kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka A. Kitzbergi „Libahunt“, E. Vilde „Pisuhänd“, O. Lutsu „Kevade“, A. H. Tammsaare „Kõrboja peremees“ ja A. Kiviräha „Rehepapp“ jne. Lisada lugemisvara hulka kaasaegset eesti ja väliskirjandust. Eesti luule esindusautorid põhikoolis on L. Koidula, Juhan Liiv, M. Under, H. Runnel ja L. Tungal. Tehnoloogiliselt laienenud lugemisvõimaluste hulgast valib õpilane endale sobivad, tundes paberraamatu kui peamise trükise kõrval ka audio- ja e-raamatute kasutamise ning sisu omandamise spetsiifikat.

Samuti peetakse teoste valikul silmas õpilaste eakohaseid psühholoogilisi ja intellektuaalseid võimeid ning huvisid. Lugemisvara valikul arvestatakse eesti ja maailmakirjanduse, klassikalise ja tänapäeva kirjanduse ning eri žanre esindavate luule-, proosa- ja draamateoste põhjendatud proportsioone, nais- ja meesautorite esindatust ning kooliastmele kohaseid temavaldkondi.

2.2.2 Õpitulemused

ÕPPEAINE: KIRJANDUS II KOOLIASTE 5.-6. KLASS	
ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
1) loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt kaheksa tervikteost; 2) loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist; 3) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust; 4) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi;	• huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine; • II kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka E. Raua „Kalevipoja“ adaptatsioon, E. Bornhöhe „Tasuja“, J. Krossi „Mardileib“, F. R. Kreutzwaldi „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ või muud eesti muinasjutu- või muistendikogumikud; Eesti luule esindusautorid põhikoolis on L. Koidula, Juhan Liiv, M. Under, H. Runnel ja L. Tungal

5) kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad;

6) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri;

7) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri;

8) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;

9) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeoleu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust;

10) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;

11) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte;

12) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;

13) järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut;

14) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;

15) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste;

16) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;

17) esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;

18) mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;

19) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb

- soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine;
- teoses kujutatud loo ning tegelassuhete, elamuste ja väärtuste tõlgendamine ja analüüsimine nii suuliselt kui kirjalikult;
- sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine; sündmuste järjekord; sündmuste põhjus-tagajärjeseosed;
- infootsing autorite kohta;
- arutelu kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle
- lugemise eesmärgistamine; lugemiseks valmistumine; keskendunud lugemine; lugemistehnika arendamine; häälega ja hääleta lugemine; pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine;
- eesmärgistatud ülelugemine;
- tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi;
- jutustamine piltteksti (foto, illustratsiooni, karikatuuri, koomiksi) põhjal;
- küsimuste koostamine: mälu- ehk faktiküsimused, fantaasiaküsimused;
- arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle;
- oma arvamuse avaldamine klassiarutelu käigus;
- luuletuse esitamine peast ja ladusalt;
- kirjanduse põhimõistete meelde jätmine ja kasutamine õigesti; (allpool)
- kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine.
- Jutustamine; jutustuse ülesehitus; ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis; sidus lausestus; otsekõne jutustuses; minavormis jutustamine;
- rahvalaulu olemus;
- loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne);
- tekke- ja seletusmuistendi tunnused;
- seiklusjutu tunnused;

kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; 20) jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal; 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid	• epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine; • luuleteksti tõlgendamine • oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine; • kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine, selle võrdlev ja eristav seostamine tänapäeva elunähtustega; • riimide leidmine ja loomine; luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine; luuleteksti tõlgendamine; • lühemad ja pikemad omaloomingulised tööd, nt imemuinasjutt, tõsielu- või fantaasiajutt jm; • tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine;
PÕHIMÕISTED II kooliastmes: epiteet, võrdlus, algriim, vanasõna, mõistatus, kõnekäänd, muinasjutt, muistend, koomika, kõrvaltegelane, peategelane, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, loomamuinasjutt, luule, rahvalaul, seiklusjutt, tekkemuistend, seletusmuistend, valm, jutustamine, kirjeldamine, ajalooline jutustus, animafilm, imemuinasjutt, hiiumuistend, kõnekäänd, päevik, vanasõna, vägilasmuistend, luule, proosa, konflikt, minajutustaja, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, tekstilõik, tsitaat, tüüptegelane, pilttekst	
HINDAMINE: Hindamise põhimõtted on kirjas kooli ainekava üldosas.	

ÕPPEAINE: KIRJANDUS III KOOLIASTE 7.-9. KLASS	
ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
7. klass Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: 1) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest; 2) esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; 3) teeb kuuldu ja loetu kohta nii suulise kui ka kirjaliku kokkuvõtte; 4) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ja osaleb diskussioonides; 5) põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; 6) märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid; 7) kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi. Teksti vastuvõtt Õpilane: 1) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; 2) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; 3) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast;	7. klass Suuline ja kirjalik suhtlus • arvamuse avaldamine ja põhjendamine, järelduste tegemine nii suuliselt kui kirjalikult • arutlus loetu üle (tervikteos või katkend) • suhtlemine virtuaalkeskonnas (raamatublogi pidamine) • luuletuste ilmikas esitamine • rühmatööd (arutelud, projektid) • arvamuse avaldamine rühmatöös • teksti esitamine klassi ees, • kaasõpilase eesmärgistatud kuulamine Teksti vastuvõtt • jutu eesmärgistatud lugemine • eneseanalüüs teksti mõistjana • teabe- ja ilukirjandusliku teksti eesmärgistatud lugemine • mõistekaardi koostamine loetud teksti põhjal • eri allikatest pärit info võrdlemine • tekstis fakti ja arvamuse eristamine • teose vaatepunkti mõistmine • visuaalselt esitatud info põhjal järelduste tegemine • piltide põhjal järelduste tegemine

4) teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina;
 5) hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;
 6) võtab kokku ja konspekteerib tekste, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel, osutab arusaamatule;
 7) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust, kommenteerib, tõlgendab ning seostab oma kogemuste ja mõtetega;
 8) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti vastuvõtmisel, analüüsimisel ja tõlgendamisel ning seoste loomisel.

Tekstiloom

Õpilane:

1) leiab tekstiloomeks vajalikku teavet eri allikatest ja keskkondadest, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis;
 2) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa;
 3) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid;
 4) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt eri liike tekste (teabetekstid, sh kindla eesmärgiga ülevaated, kokkuvõtted ja lühisuurimused; meediatekstid, sh uudis, intervjuu; arvamustekstid, sh kirjand, kommentaar, aramuslugu; avaliku suhtluse tekstid, sh avaldus, seletuskiri);
 6) seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, vahendab kuulnud ja loetud tekste

- tutvumine erinevate meedia jutustamisviisidega
- loetule/vaadatule hinnangu andmine

Tekstiloom

- loo jutustamine erinevast või uuest vaatepunktist
- loetud loo (ümber)jutustamine;
- loetud loo tegelase iseloomustamine;
- loetud teksti põhjal uue loo kirjutamine
- loetud raamatust kokkuvõtte tegemine
- loetud teksti põhjal teabeteksti kirjutamine
- loetu (ümber)jutustamine kavapunkte kasutades;
- kuulutuse kirjutamine
- ruumi kirjeldamine;
- loetud loole lõpu kirjutamine; skeemile toetudes tegelase kohta lühitutvustuse kirjutamine
- oma muinasjutu kirjutamine
- referaadi kirjutamine
- sissejuhatuse, teemaarenduse ja kokkuvõtte kirjutamine
- ümberjutustuse kirjutamine
- kahekõne kirjutamine
- luuletuse kirjutamine
- naljapildi joonistamine
- lühiloo kirjutamine

sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale;
 7) kirjutab suhtlussituatsiooni sobivaid tekste, arvestab teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara;
 8) kasutab kirjutamisel mitmeid keeleallikaid ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevelikuid.

Keeleteadlikkus

Õpilane:

1) väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, kujunemist ja rolli teiste keelte taustal;
 2) suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner;
 3) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhimõtteid, kasutab õigekirjakorrektorit;
 4) kasutab eesti kirjakeelt avalikult esinedes ning õppides;
 5) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, lauseehituse peajooni;
 6) tunneb peamisi lausetarindeid ja varieerib neid kirjutades korrektsel ja sobival viisil, sh kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet;
 7) kasutab ja mõistab tekstis erineva stiiliväärtusega sõnu ja väljendeid, tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid;
 8) kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära;
 9) kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid, tunneb sõnartikli ülesehitust, märke ja märgendeid, leiab teavet õigekirja, vormimoodustuse ja tähenduse kohta.

Keeleteadlikkus

- tähestik; täis- ja kaashäälikud, võõrsõnatähed, võõrtähed ja -häälikud
- teoste pealkirjade õigekiri; suure algustähe ja jutumärkide kasutamine
- algustäheõigekiri: isiku- ja kohanimede kirjutamine suure algustähega
- algustäheõigekiri: ametinimetuste ja üldnimetuste väikese tähega kirjutamine
- sõnade silbitamine ja poolitamine
- lisateabe otsimine sõnaraamatust, ÕS-i kasutamine
- üldkasutatavad lühendid ja nende lugemine; lühendite õigekiri
- helilised ja helitud häälikud; gi- ja ki-liite õigekirja harjutamine
- helitud häälikud; g, b, d s-i kõrval kirjutamine; kaashäälikuühendi õigekiri; sõnastikuvorm
- kaashäälikud, kaashäälikuühend, kaashääliku õigekiri
- i ja j-i õigekiri;
- sõnaliigid
- nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine
- omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine
- arvsõna, arvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine
- tegusõna jaatava ja eitav kõne moodustamine ning kasutamine
- tegusõna pööramine
- lause tunnused: terviklik mõte, sõnade õige järjekord ja vorm, alguse suurtäht
- küsi-, väit- ja hüüdlause, nende moodustamine, sobivate lõpumärkide kasutamine
- lauseliigid: liit- ja liitlause; öeldis, öeldise leidmine lauses
- lihtlausete sidumine liitlauseks, sidesõnaga ja sidesõnata liitlause
- otsekõne kirjavahemärgid

8. klass Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: 1) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest; 2) esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; 3) teeb kuuldu ja loetu kohta nii suulise kui ka kirjaliku kokkuvõtte; 4) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ja osaleb diskussioonides; 5) põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; 6) märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid; 7) kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi. Teksti vastuvõtt Õpilane: 1) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; 2) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; 3) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast; 4) teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; 5) hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;	8. klass Suuline ja kirjalik suhtlus • rühmaarutelu keele väljasuremise võimalikest põhjustest • arutelu teistest keeltest sõnade laenamise ja liitsõnade loomise põhjuste üle • mõistatuste lahendamine • kaasõpilase eesmärgistatud kuulamine • arutlemine teleri vaatamise üle, hinnangute andmine • vestluse alustamine ja lõpetamine, tervitamine, tutvustamine; Teksti vastuvõtt • peatüki teemadest kokkuvõtte tegemine • arutluses osalemine • populaarteadusliku teksti lugemine ja mõistmine; • lõigu peamõtte sõnastamine; küsimuste esitamine loetud teksti kohta • info otsimine internetist • teabetekstide lugemine, tekstist sõnaliikide leidmine • loo kirjutamine etteantud küsimuste järgi; • reklaamteksti lugemine

6) võtab kokku ja konspekteerib tekste, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel, osutab arusaamatule;
 7) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust, kommenteerib, tõlgendab ning seostab oma kogemuste ja mõtetega;
 8) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti vastuvõtmisel, analüüsimisel ja tõlgendamisel ning seoste loomisel.

Tekstilooime

Õpilane:

1) leiab tekstilooimeks vajalikku teavet eri allikatest ja keskkondadest, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis;
 2) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa;
 3) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid;
 4) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt eri liike tekste (teabetekstid, sh kindla eesmärgiga ülevaated, kokkuvõtted ja lühiaurimused; meediatekstid, sh uudis, intervjuu; arvamustekstid, sh kirjand, kommentaar, aramuslugu; avaliku suhtluse tekstid, sh avaldus, seletuskiri);
 6) seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga, vahendab kuulnud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale;
 7) kirjutab suhtlussituatsiooni sobivaid tekste, arvestab teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara;

Tekstilooime

- tekstide lugemine keele olemusest, tehis- ja salakeeltest; tekstide kohta küsimuste esitamine
- kaardilt info otsimine, selle võrdlemine loetud tekstide infoga
- liitsõnadega lihtsa sõnamängulise teksti koostamine;
- reklaamteksti koostamine
- kirjale vastuse kirjutamine, valides sobiva väljenduslaadi, sõnavara ja vormi
- lühiettekande koostamine
- pildi järgi jutustamine, sobiva sissejuhatuse ja lõpetuse valimine; alusteksti edasiarendamine; jutu kirjutamiseks valmistumine: teema valimine, materjali kogumine; skeemi, kava ja mõttekaardi kasutamine kirjutamisprotsessis;
- minavormi kasutamine jutustamisel; jutu kavandamine, mustandi ja puhtandi kirjutamine
- ankeedi koostamine docs.google.com vms keskkonnas; enda kohta ankeedi täitmine (e-keskkonnas);
- luuleteksti kirjutamine;
- oma mõtete korrektne sõnastamine

8) kasutab kirjutamisel mitmeid keeleallikaid ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevalikuid.

Keeleteadlikkus

Õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, kujunemist ja rolli teiste keelte taustal;
- 2) suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner;
- 3) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhimõtteid, kasutab õigekirjakorrektorit;
- 4) kasutab eesti kirjakeelt avalikult esinedes ning õppides;
- 5) kirjeldab eesti keele hääliküsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, lauseehituse peajooni;
- 6) tunneb peamisi lausetarindeid ja varieerib neid kirjutades korrektsel ja sobival viisil, sh kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet;
- 7) kasutab ja mõistab tekstis erineva stiiliväärtusega sõnu ja väljendeid, tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid;
- 8) kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära;
- 9) kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid, tunneb sõnaartikli ülesehitust, märke ja märgendeid, leiab teavet õigekirja, vormimoodustuse ja tähenduse kohta.

Keeleteadlikkus

- sõnavara rikastamise viisidega tutvumine;
- lihtsamate võtete abil tuletiste ja liitsõnade moodustamine, nende tähenduste tundmine;
- sõnade tähenduse otsimine sõnastikest;
- võõrsõna tunnuste, laen- ja võõrsõnade eristamine; võõrsõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja sõnaraamatutest;
- häälikute liigitamine; silbitamise ja poolitamise reeglite kordamine; tähestiku kordamine
- ÕSi märgendite tähenduse tundmaõppimine
- häälikuõigekirja põhireeglite õppimine, õigekirja harjutamine tekstide koostamisel;
- kaashäälikuühendi põhireegli nelja erandi õppimine, õigekirja harjutamine;
- ÕS-i kasutamine õigekirja kontrollimisel;
- h ja võõrsõnade õigekirja harjutamine;
- ki- ja gi-liite õigekirja kordamine;
- ajalehtede, ajakirjade, ehitiste nimede õigekirja harjutamine; sidekriipsu kasutamine liitkohanimedes;
- kohanimedega teabeteksti lugemine, õigekirja põhjendamine;
- saadete, sarjade, filmide, raamatute jm teoste pealkirjad, nende õigekiri tekstis
- otsekõne õigekirja reeglid, üte lauses
- sisuliselt loogilise ja õigekirjaliselt korrektse teksti koostamine
- sõnaliikide määramine
- käänete, nende küsimuste ja tähenduste õppimine; käändevormide analüüs, käändelõpu ja tunnuse eraldamine tüvest;
- väit-, küsi- ja hüüdlause moodustamine, kirjavahemärgistamine ja kasutamine
- aluse ja öeldise määramine lauses;
- liit- ja liitlause eristamine;
- koondlause korduvate lauseliikmete eristamine ja kirjavahemärgistamine

	• liitlause õigekiri: sidesõnade ja komade kasutus
9. klass Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: 1) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest; 2) esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; 3) teeb kuuldu ja loetu kohta nii suulise kui ka kirjaliku kokkuvõtte; 4) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ja osaleb diskussioonides; 5) põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; 6) märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid; 7) kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi. Teksti vastuvõtt Õpilane: 1) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; 2) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; 3) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast; 4) teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina;	9. klass Suuline ja kirjalik suhtlus • eri liiki tekstide lugemine; • tekstide kohta küsimuste esitamine; • loetud teksti kohta arvamuse avaldamine • arutelu õpilaste tulevikuvõimalustest • kirjakeelne ja kõnekeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng; Teksti vastuvõtt • kirjakeelsete ja argikeelsete tekstide lugemine ja võrdlemine, • kirjakeele ja argikeele tunnuste väljatoomine; • kirjandi näidistekstide lugemine, tutvumine kirjandi ülesehitusega; • ilukirjandusliku teksti lugemine ja analüüsimine • tekstidest õpitavate keelendite leidmine • teksti kesksete mõtete leidmine • eri allikatest saadud info võrdlemine, selle olulisuse hindamine • teabetekstide lugemine; • reklaami keele iseloomustamine

5) hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;
 6) võtab kokku ja konspekteerib tekste, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel, osutab arusaamatule;
 7) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust, kommenteerib, tõlgendab ning seostab oma kogemuste ja mõtetega;
 8) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti vastuvõtmisel, analüüsimisel ja tõlgendamisel ning seoste loomisel.

Tekstiloom

Õpilane:

1) leiab tekstiloomeks vajalikku teavet eri allikatest ja keskkondadest, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis;
 2) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa;
 3) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid;
 4) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt eri liike tekste (teabetekstid, sh kindla eesmärgiga ülevaated, kokkuvõtted ja lühisuurimused; meediatekstid, sh uudis, intervjuu; arvamustekstid, sh kirjand, kommentaar, arvamuskõne; avaliku suhtluse tekstid, sh avaldus, seletuskiri);
 6) seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, vahendab kuuldu ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale;
 7) kirjutab suhtlussituatsiooni sobivaid tekste, arvestab teksti vastuvõtjat, järgib

- draamateksti esitamine ositi

Tekstiloom

- kirjandi kirjutamine (mustand, puhtand, tagasiside) paberil ja arvutis;
- pildi järgi loovteksti kirjutamine;
- kirja kirjutamine;
- sõnumi kirjutamine;
- alusteksti põhjal kirjutamine;
- regilaulu kirjutamine;
- postkaardi täitmine (tekst, aadress);
- uudise kirjutamine;
- algupärase kirjandusteose põhjal stiililt sobiva arutluse kirjutamine

õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara;
8) kasutab kirjutamisel mitmeid keeleallikaid ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevalikuid.

Keeleteadlikkus

Õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, kujunemist ja rolli teiste keelte taustal;
- 2) suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner;
- 3) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhimõtteid, kasutab õigekirjakorrektorit;
- 4) kasutab eesti kirjakeelt avalikult esinedes ning õppides;
- 5) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, lauseehituse peajooni;
- 6) tunneb peamisi lausetarindeid ja varieerib neid kirjutades korrektsel ja sobival viisil, sh kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet;
- 7) kasutab ja mõistab tekstis erineva stiiliväärtusega sõnu ja väljendeid, tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid;
- 8) kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära;
- 9) kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid, tunneb sõnaartikli ülesehitust, märke ja märgendeid, leiab teavet õigekirja, vormimoodustuse ja tähenduse kohta.

Keeleteadlikkus

- sõnaliikide tundmine, eri liiki sõnade kasutamine tekstis (EKH);
- omadussõna võrdlusastmete moodustamine ja kasutamine
- arvude kirjutamine sõnade ja numbritega;
- sulghääliku õigekiri sõna keskel
- põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine
- omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhireegel;
- kohanimede algustähe ja häälikuühendi õigekiri;
- liht- ja ühendtegasõna leidmine tekstist;
- tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine;
- isikuline ja umbisikuline tegumood;
- pealkirja õigekiri;
- kindla, tingiva, käskiva ja kaudse kõneviisi eristamine ja kasutamine;
- antonüümide ja sünonüümide leidmine
- võõrsõnade õigekiri;
- öeldise määramine lauses, vanasõnas;
- lausete liigitamine liht- ja liitlauseks;
- kooloni ja mõttekriipsu kasutamine koondlause;
- lihtlausest liitlause moodustamine, sidesõnade kasutamine, lihtsama liitlause kirjavahemärgistamine;
- otsekõne kirjavahemärgid, üte lauses

PÕHIMÕISTED:

7. klass: metafoor; epiteet; draama; võrdlus; konflikt; miljö; probleem; sündmustik; teema; tegelane; tsitaat; muinasjutt; muistend; piltluule

8. klass: biograafia; eepika; eepos; haiku; isikustamine; jutustus; komöödia; kordus; kõnekäänd; lõppriim; lüürika; mõistatus; müüt; ood; parallelism; reisikiri; romaan; žanr; tragöödia; vabavärss;

9. klass: regivärss; algriim; mütoloogia, sonett; romantism; impressionism; novell; puänt, arvustus; onomatopöa; pastoraal; idee; kirjanduslik karakter

2.3. Eesti keel teise keelena

2.3.1. Õppeaine kirjeldus

Muu kodukeelega õpilased õpivad eesti keelt teise keelena eesmärgiga lõimuda Eesti ühiskonda ning tulla edukalt toime nii koolis kui ka väljaspool kooli. Eesti keel on paljudele muu kodukeelega õpilastele emakeele kõrval esimene õpitav keel. Seetõttu on eriti oluline õppe huvitavus ja jõukohasus, et tekiks ja säiliks õpimotivatsioon. Õppetöös kasutatakse tänapäevaseid ja kaasahaaravaid õppematerjale ning autentseid lugemis- ja kuulamistekste, mis hoiavad õpilasi kursis ühiskonnas toimuvaga ja tekitavad eesti keele kasutamise soovi. Keeletundides kasutatakse inspireerivaid aktiivõppemeetodeid, mis toetavad eri õpistiiliga õpilasi, võimaldavad õpilastel keelt eesmärgipäraselt kasutada ja aitavad luua keelest süsteemse arusaamise. Õppeprotsessis arendatakse õpilaste õpioskusi, oskust teha koostööd ja töötada iseseisvalt ning kasutada tõhusaid keeleõppevõtteid. Kasutatakse keelekeskkonna võimalusi: õpilasi suunatakse jälgima eestikeelset meediat, suhtlema eesti keeles väljaspool koolitunde, osalema eestikeelsetel üritustel, kutsutakse tundidesse eestikeelseid külalisi jmt. Eesti keelt õppides väärtustatakse ka teisi keeli ja kultuure, eriti õpilaste päritolukultuuri. Eesti keele kui teise keele õppes keskendutakse järgmistele teemavaldkondadele: mina ja teised; kodu ja lähiümbrus; Eesti ja maailm; igapäevaelu; õppimine ja töö. Iga valdkonnaga tegeldakse korduvalt vastavalt õpilaste keeleoskustasemele, kogemustele, huvidele ning vajadustele. Eesti keele tunnis suheldakse eesti keeles. Vajaduse korral kohandab õpetaja oma keele tasemekohaseks ja/või jagab toetavaid selgitusi. Eesti keele kui teise keele õpetaja teeb koostööd teiste õppeainete õpetajatega, et toetada keeleliselt teiste ainete omandamist ning aidata õpilastel näha ainetevahelisi seoseid. Eesti keele kui teise keele õpetamisel lähtutakse ainevaldkonna üldpõhimõtetest.

2.3.3. Õpitulemused

I kooliaste

Õpilane:

- 1) saab aru lihtsast selgest aeglasest seotud kõnest;
- 2) saab aru eakohastest lühikestest lihtsatest suulistest tekstidest, nagu juhised, teated, sõnumid jmt;
- 4) leiab ja mõistab vajalikku olmeteavet lihtsamatest tarbetekstidest, näiteks sõidu- ja tunniplaanid, ajakavad, kuulutused, teated, reklaamid, menüüd, juhised, hoiatused jmt;
- 5) saab üldjoontes aru tavasuhtluse lihtsatest kirjalikest sõnumitest ja kirjadest;

- 8) kasutab igapäevaseid viisakusväljendeid;
- 9) kirjeldab ja tutvustab lihtsal viisil inimesi, kohti, asju ja tegevusi;
- 11) väljendab ja selgitab lühidalt oma arvamusi, kavatsusi, vajadusi, meeldimist ja mittemeeldimist;
- 12) suhtleb vestluspartneri toel lihtsamates endale vajalikes ja huvipakkuvates olukordades;
- 13) esitab küsimusi tavatoimingute kohta ja vastab küsimustele, teeb ettepanekuid ja vastab teiste ettepanekutele, väljendab nõustumist või keeldumist;
- 14) kirjutab lühikesi lihtsaid sõnumeid endale olulistel teemadel;
- 16) paneb kuulmise järgi kirja lühikest lihtsat infot;
- 17) valdab tavaolukordades suhtlemisel vajalikku põhisoonavara;
- 20) hääldeb sõnu ja lauseid piisavalt selgelt ja arusaadavalt.

II kooliaste

Õpilane:

- 1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades;
- 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest ja kirjadest;
- 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;
- 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisistust;
- 5) leiab ja mõistab asjakohast teavet tarbetekstidest, näiteks teated, kirjad, voldikud, kuulutused, reklaamid, juhised, hoiatused jmt;
- 7) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 8) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- 9) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- 10) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile;
- 11) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;
- 12) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaelu olukordades;
- 15) kirjutab ja täidab lihtsamaid kutse, sõnum, e-kiri;
- 17) valdab põhisoonavara, vajaduse korral sõnastab oma teksti ümber;
- 18) tuletab konteksti põhjal sõnade tähendusi;
- 20) hääldeb sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.

III kooliaste

Õpilane:

- 1) kasutab teadlikult eesti keele oskuse arendamiseks keelekeskkonna võimalusi;
- 5) saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbe- ja meediatekstidest;
- 6) jälgib ja mõistab eakohaste arvamus- ja probleemartiklite arutluskäiku;
- 7) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, analüüsib nende sisu ja mõistab sõnumit;
- 8) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki ladusalt, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule;

- 9) osaleb arutelus, väljendub eakohaselt mitmesugustel teemadel;
- 11) kirjutab eri tüüpi tarbetekste, näiteks seletuskiri, e-kiri, ning vormistab need korrekselt;
- 12) kirjutab jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis;
- 15) valdab üldsõnavara, väljendub selgelt, täpselt;
- 16) valdab mõningaid grammatika tarindeid;
- 18) arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;
- 20) järgib õigekirjareegleid.